

SCHADUW VAN SANIBEL'S MUNICIPAL CLERK

Op initiatief van het International Institute of Municipal Clerks namen Andries Knevel (NL) en

Pamela Smith (VS) deel aan een internationaal uitwisselingsprogramma. Hieronder volgt het verslag van Andries Knevel.

IIMC

Mijn lidmaatschap van het International Institute of Municipal Clerks (IIMC) dateert van 1997. In dat jaar bezocht ik met - de toen nog omvangrijke - Nederlandse delegatie het jaarcongres in Buffalo. De Vereniging van Gemeentesecretarissen had de organisatie van de conferentie van 2000 op zich genomen. Wij oriënteerden ons op de congresorganisatie en probeerden Amerikaanse clerks enthousiast te maken voor de conferentie in Rotterdam. Zo maakte ik voor het eerst kennis met het lokale openbaar bestuur in de Verenigde Staten. Dat eerste jaar bleef het nog beperkt tot een bezoek aan een raadsvergadering in Buffalo.

Nederland en Littleton

Naarmate ik in de jaren daarna vaker de IIMC-

congressen bijwoonde, meer contacten kreeg met Amerikaanse collega's en ook bevriend raakte met een Amerikaanse bestuurswetenschapper, groeide mijn belangstelling voor de wijze waarop het lokaal bestuur in de VS is georganiseerd. Vooral de grote mate van vrijheid die gemeenten hebben om daarin eigen keuzes te maken boeide mij. In augustus 2008 bezocht ik op eigen gelegenheid een paar gemeenten in Colorado. Ik was te gast in Nederland, een gemeente met nog geen 1400 inwoners, 1336 ft high, 17 mijl verwijderd van de universiteitsstad Boulder en in "the foothills of the Rocky Mountains". De burgemeester daar had gelijk, toen hij tegen mij zei: "this must be the highest level you ever reached in Nederland".

Daags daarop werd ik ontvangen door de clerk van Littleton, een gemeente van 43.000 inwoners ten zuiden van Denver. Ik sprak met de city manager en de Mayor en was 's-avonds te gast bij een raadsvergadering.

International Exchange Program

Ik was nog in de VS toen ik een e-mail ontving van

Tom van der Hoven (UK), op dat moment één van de Directors in de IIMC board voor region XI. Region XI omvat alle leden die niet wonen in de VS of in Canada. Tom riep leden van region XI op om zich te melden voor het International Exchange Program. Mijn nieuwsgierigheid naar de werking van de lokale democratie in Noord-Amerika was door de bezoeken aan Nederland en Littleton alleen maar gegroeid. Ik was dus meer dan gemotiveerd om aan het programma deel te nemen. En als tegenprestatie meende ik ook wat te kunnen bieden. Ik vervul op dit moment de functie van griffier voor de Nederlandse gemeente Maasbree. Deze gemeente van circa 13.000 inwoners zal (op eigen verzoek) per 1 januari 2010 fuseren met drie andere gemeenten. De voorbereidingen voor de nieuwe gemeente Peel en Maas, die 43.000 inwoners zal omvatten, zijn in volle gang en de vier gemeenteraden zijn volop bij dat proces betrokken. Zij worden daarin ondersteund en gefaciliteerd door de vier griffiers en ik heb daar de afgelopen anderhalf jaar een aanzienlijke bijdrage aan mogen leveren. De afwijkende organisatie en cultuur van het Nederlandse gemeentebestuur in combinatie met het herindelingsproces, zou naar mijn mening een interessant programma voor een Amerikaanse clerk kunnen opleveren.

Zo is het gekomen dat ik in februari 2009 een week lang de schaduw was van Pamela Smith en dat zij in april een week lang met mij optrok. Het

was een soort blind date: Pamela en ik ontvingen van het IIMC elkaars contactgegevens. Daarna was het aan ons om de datum en het programma te bepalen.

Pamela Smith

Pamela is city clerk van Sanibel, Florida. Haar gemeente bestaat sinds 1974 en omvat het aan de westkust van Florida gelegen barrier island Sanibel. Veel van de ruim 6000 inwoners hebben een bovengemiddelde leeftijd, alsook een bovengemiddeld opleidingsniveau en inkomen. Kortom: er zijn veel gepensioneerden neergestreken. In het toeristische hoogseizoen verblijven er overigens zo'n 32.000 mensen op het eiland. Ook zij worden aangetrokken door het prettige klimaat, de mooie stranden en, niet in de laatste plaats, door het prachtige natuursreservaat J.N. "Ding" Darling, een lustoord voor vogelaars.

Pamela heeft meer dan 20 jaar ervaring bij de overheid. Negen jaar geleden werd zij in Sanibel benoemd als 'Deputy Clerk'. Volgens de City Charter van Sanibel was de city manager in die tijd tevens clerk. Hij had dus een positie die vergelijkbaar is met de dubbel-functie van onze gemeentesecretarissen onder het monistische regime. In 2004 verzocht Pamela

De townhall van Nederland, Colorado

Verslag van een internationale uitwisseling

een aanpassing van de City Charter. Na goedkeuring door de Council en een positieve uitslag van het daaropvolgende referendum kon zij in maart 2005 als city clerk worden beëdigd.

Programma

Pamela had mijn programma grondig voorbereid. Gedurende de eerste dagen had ik interviews met alle afdelingshoofden en ik sprak met de Mayor, de council members, de city manager en de city attorney. Om mij in een informele sfeer met veel mensen uit de gemeente kennis te laten maken had zij op maandagavond een receptie in

ker gelegen Ocala, waar wij vergaderingen bijwoonden van de Florida Association of City Clerks, een organisatie waarvan Pamela inmiddels de voorzitter is.

Verkiezingskoorts

Tijdens mijn bezoek zou er geen vergadering zijn van de uit 5 personen bestaande City Council. Maar het liep anders. In het weekend voorafgaande aan mijn bezoek, en zo'n 10 dagen voor de (her-)verkiezing voor drie leden van de City Council, werd Sanibel opgeschud door een politieke advertentie in een lokale krant. Daarin werd gesteld dat de gemeente in financieel opzicht in een crisissituatie

te steunen, waaronder hijzelf. De andere twee hadden op dat moment geen zitting in de raad; zij waren naar voren geschoven door COTI. Geen van de kandidaten was gevraagd om met de advertentie in te stemmen. Denham voelde zich misbruikt. Voor een goed begrip moet hierbij worden bedacht dat de leden van de Council op persoonlijke titel worden gekozen en geacht worden geen partijbinding te hebben.

Om 10 uur die ochtend werd een extra vergadering belegd. Aanwezig: de burgemeester, de city manager, het hoofd van de financiële afdeling, Jim Isom en Pamela Smith. Ik was er bij als waarnemer. De burgemeester wilde een extra vergadering van de City Council om de aantijgingen te weerleggen. De vergadering werd uitgeschreven voor woensdagmorgen 10:00 uur, tegen het ambtelijk advies in. Gevreesd werd dat de bijeenkomst vooral als een verkiezingsbijeenkomst zou worden geïnterpreteerd. Maar de burgemeester voelde zich aangevallen op zijn bestuurlijke integriteit. De organisatie kreeg opdracht de feiten op een rij te zetten en zich gedegen voor te bereiden op het raadsdebat. Direct na de meeting plaatste Pamela een bericht op de gemeentelijke website en met behulp van haar e-mail adressenbestand informeerde zij meer dan 6000 mensen over deze extra council meeting.

Hoewel de bijeenkomst op zeer korte termijn was uitgeschreven oversteeg het aantal belangstellenden de capaciteit van de raadzaal (125 zitplaatsen).

Het was net niet nodig om vanwege de brandveiligheid uit te wijken naar een in allerijl in gereedheid gebrachte alternatieve locatie. Drie uur lang werd de ambtelijke staf door de raadsleden ondervraagd en gaven zij zelf de nodige toelichtingen op het door hen gevoerde beleid. De meeste tijd werd echter besteed aan het debat met de aanwezige eilandinwoners. Zeker 40 personen vroegen het woord, stelden vragen en/of namen stellingen in. Nooit eerder heb ik meegemaakt dat een lokaalbestuursorgaan zich zo nadrukkelijk ten overstaan van zijn burgers verantwoordt; iets wat—naar ik mij heb laten verzekeren—ook in de VS maar zelden gebeurt.

Toen aan het einde van het debat de balans werd opgemaakt was de conclusie dat het publiek er van overtuigd was geraakt dat de advertentie iedere grond miste en dat het de positie van de burgemeester en de zittende raadsleden in ieder geval niet had verzwakt. Die conclusie bleek juist: de woensdag daarop werden zij overtuigend herkozen.

Andries Knevel

de bibliotheek georganiseerd. Bij die gelegenheid werd mij de sleutel van de gemeente overhandigd door de aimabele en zeer betrokken burgemeester Mick Denham. In de dagen daarna bracht ik bezoeken aan het gemeentelijk recreatiecentrum, het zeer moderne (high tech) waterleidingbedrijf, het federale J. N. "Ding" Darling National Wildlife Refuge en het voor de hele regio werkende dierenhospitaal 'Clinic for the rehabilitation of Wildlife'. Ik werd rondgeleid in het kunstencentrum, het openlucht museum en we maakten een tour over het hele eiland. Aan het einde van de week vertrokken we naar het 390 km noordelijk-

verkeerde en dat de pensioenvoorzieningen van het personeel onvoldoende waren gedekt. De advertentie was geplaatst door COTI (the Committee of the Islands), een lokale politiek gerichte groep

Toen wij op maandagmorgen om 7 uur de town hall binnenstapten werd Pamela begroet door het hoofd HRM, tevens plaatsvervangend city manager, Jim Isom. Hij liet haar vertoondwaardigd de aantijgingen lezen. Twee uur later arriveerde Mayor Mick Denham, die zich nog veel erger aan de advertentie had gestoord. De inhoud klopte absoluut niet. Maar tevens werd er toe opgeroepen om 3 kandidaten

